

Biosfärområde Kristianstads

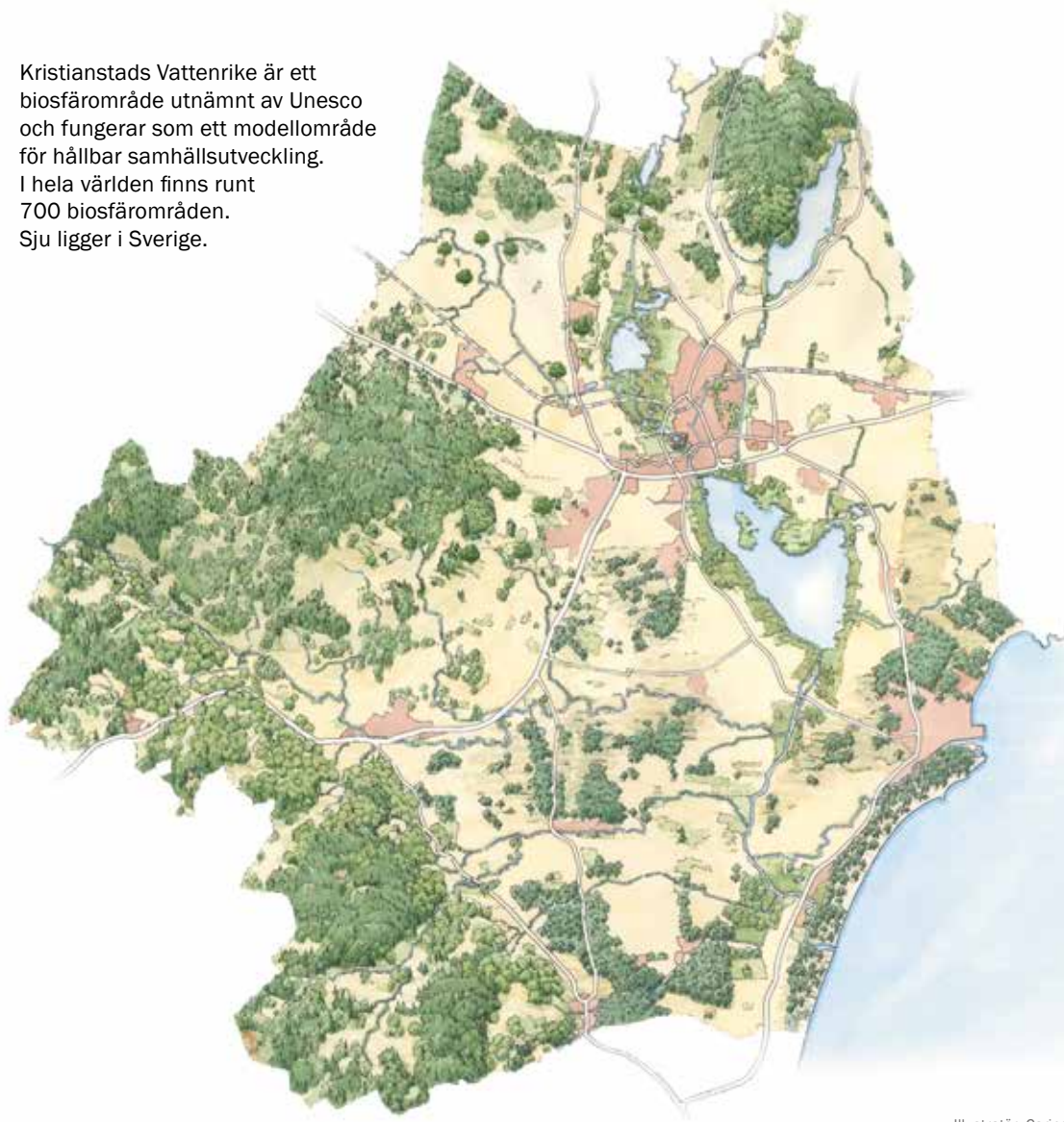
Vattenrike

Verksamhetsberättelse 2020

Vattenriket

Kristianstads Vattenrike är ett biosfärområde utnämnt av Unesco och fungerar som ett modellområde för hållbar samhällsutveckling. I hela världen finns runt 700 biosfärområden. Sju ligger i Sverige.

Illustratör: Carina Lindkvist Naturcentrum AB

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike omfattar i stort sett hela Kristianstads kommun. Här finns nästan alla svenska naturtyper i ett landskap som präglats av människan genom tiderna.

Den mäktiga Helge å flyter genom landskapet och fångar upp små vattendrag från åsarna och slätten. Vid Kristianstad buktar den ut i Araslövssjön och Hammarsjön innan den når Hanöbukten. Ån kantas av våtmarker och strandängar. Men Vattenriket är inte bara vått, här finns också lummiga ädellövskogar och torra sandiga odlingsmarker.

Den omväxlande naturen ger många

olika miljöer för djur och växter att leva i. Vattenriket är ovanligt artrikt och en riktig hot spot för hotade arter. Området täcker mindre än två promille av Sveriges yta, men här lever hela 20 procent av landets hotade arter!

Kristianstads kommun har åtagit sig att Vattenriket ska vara ett modellområde för hållbar utveckling - ett biosfärområde. Målet är ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle. För att nå dit behövs kunskap om landskapet och naturen. En viktig del i arbetet är att ta fram och sprida kunskap. Vi inventerar, ger ut rapporter, samarbetar med forskare, håller konferenser och tar emot 100 000 besökare om året på naturum Vattenriket.

Tillsammans med föreningar, företag och markägare tas hållbara lösningar fram för att både bevara och nyttja landskapets värden. Vi anlägger våtmarker och rör om i

sanden. Många arter och välfungerande ekosystem gör att vi klarar klimatförändringar och andra utmaningar bättre.

Genom att göra det lättare att uppleva naturen får vi fler med på tåget. Biosfärkontoret har ett tjugotal besöksplatser med fågeltorn, stigar och utemuseer. Naturum Vattenriket är kronan på verket med utställning, möteslokal, restaurang och ett stort programutbud. Här berättar vi om biosfärområdet och visar vägen ut i Vattenriket.

Glädjande nog ser vi goda resultat! Vid besöksplats Pulken samsas tranor, skådare och lantbrukare. Malen simmar åter i Helge å och uttern fiskar utanför naturum. I dag ses områdets våtmarker inte längre som vattensjuka utan vattenrika och som en resurs för staden Kristianstad. Ett kvitto på en ny attityd till hur vi kan använda naturens resurser!

Året som gått, 2020

Pandemiåret 2020 liknade inget annat! Vi har fått lära oss att hålla havsörns avstånd och naturen har blivit viktigare än någonsin som plats för umgänge med nära och kära. Vi har strävat efter att ställa om istället för att ställa in och att bli mer digitala. Som vår årliga forskningskonferens Biosfär som gick bra digitalt! Bra blev också filmen om Vattenriket som vi tog fram tillsammans med Infab kommunikation. Vi är stolta vinnare av priset "Årets uppstickare" på näringslivsgalan Guldjubil!

Vi har satsat stort på vårt tema "Upplev Vattenriket". Första etappen av Skåneleden SL6 Vattenriket invigdes i härligt väder på stadens födelsedag och den biologiska mångfaldens dag den 22 maj.

Många har hittat ut och vandrat på leden. Naturvägledarna flyttade ut från naturum och visade ut till härliga smultronställen i Vattenriket. För att underlätta för folk att hitta ut har vi också jobbat aktivt med kommunikationsmaterial, till exempel en ny karta "Fiska i Vattenriket".

Tillsammans med WWF, länsstyrelserna i Stockholm och Västernorrland samt Sportfiskarna har vi fått medel till ett projekt för att återskapa Östersjöns livskraft. Mycket tid har lagts till förberedelser och nu ser vi fram emot att sätta igång med

plantering av ålgräs, skapa pedagogiska verktyg och förbättra kunskapen om livsmiljön för de organismer som finns i Östersjön.

Under Framtidsveckan genomförde vi en uppskattad storstädning av Vattenriket tillsammans med några av alla de engagerade föreningar som finns i biosfärområdet. Kommunikationsmaterial togs fram och fiffiga pås-holkar sattes upp.

I höstas firade naturum tio år! Tio fantastiska år med många spännande möten, mycket kunskap och stort engagemang. En ny kul app såg dagens ljus. Samtidigt passade vi på att lansera en gemensam kampanj tillsammans med Vattenrikets vänner, "I love Vattenriket"! Här ges invånare, besökare och företag möjlighet att visa sin uppskattning för Vattenriket samtidigt som det ger en slant till föreningen.

Mycket har trots allt varit precis som vanligt också. Nya våtmarker har grävts för att förbättra vattenkvaliteten och hålla mer vatten i landskapet. Våtmarkerna utvärderas av forskare vid Lunds universitet för att se hur vi kan utveckla arbetet.

Träd och buskar har röjts på Näsby fält till glädje för både biologisk mångfald och besökare. Pollinerare har gynnats när det har rörts om i sanden på många platser

och blomsterrika remsor såtts in i odlingslandskapet i samarbetsprojektet "Hela Skåne blommar".

Ett nytt handlingsprogram för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike perioden 2021-2025 har tagits fram. Med fem fokusområden och tydlig inriktning på hur vårt arbete bidrar till att nå de globala målen i Agenda 2030. Biosfärbetets uppdrag är att hitta lokala lösningar på globala utmaningar.

Jag ser med tillförsikt fram mot 2021 som dessutom är Friluftslivets år. Det passar perfekt när "ute är det nya inne". Vi ses i Vattenriket!

Carina Wettemark

Carina Wettemark
Koordinator Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
Chef Biosfärkontoret, Kommunledningskontoret
Kristianstads kommun

Vattenriket och hållbarhet tema för väggmålning

När konstnären Lula Goce skapade Kristianstads första väggmålning var kungsfiskaren ett av motiven.

Naturum Vattenriket fyllde tio år!

Den 27 november 2010 slog naturum Vattenriket upp dörrarna för första gången. Under decenniet som gått har över en miljon besökt utställningen och varit med på aktiviteter. Tioårsjubileet firades med en ny spännande djurapp, livesända tal och ljusspel på huset.

Tankarna på ett besökscentrum fanns med redan när Kristianstads Vattenrike etablerades i slutet på 1980-talet. 2005 blev Vattenriket utnämnt till ett biosfärområde och beslutet fattades att bygga ett naturum.

Än i dag är naturum Vattenriket det enda av landets 30-tal naturum som visar vägen ut i ett biosfärområde.

Det blev en väldig succé från dag ett! Redan först året blev naturum Vattenriket landets mest välbesökta och har toppat ligan sedan dess.

Under årens lopp har besökare strömmat hit från över 100 länder. Bland gästerna

märks statsminister och kungapar, hundra-åriga Dagny och nyfödda barn, men framför allt har Kristianstadsbor kommit för att visa upp sin stad och sitt Vattenrike.

Rikt på många sätt

Decenniet som gått har varit rikt på många sätt – artrikt, kunskapsrikt, idérikt, upplevelserikt, glädjerikt och vattenrikt. Höjdpunkterna har varit många. En var när Kristianstad anordnade andra chansen i Melodifestivalen 2018. Då fick kungsfiskaren vid infarten till naturum en glitterhatt och naturum korade Vattenrikets vassaste sångare.

Framöver fortsätter arbetet med att hitta

nycklar till människors naturintresse. Att välkomna in och visa vägen ut med det långsiktiga målet om en attitydförändring för en hållbar utveckling. Från ett ikoniskt hus på ett fantastiskt läge – mitt i staden mitt i våtmarkerna.

Coronasäkert firande

Coronapandemin satte stopp för ett stort publikt tioårskalas. På födelsedagen delade naturum istället ut tre presenter. Nya gratisappen Silurus gav möjlighet att lära känna Vattenrikets karaktärsarter. Vid lunch livesändes tal på naturum Vattenrikets Facebooksida. Och när mörkret föll lyste naturum upp som ett blågrönt bultande hjärta mitt i Vattenriket.

Utställning på bron. Åren som gått har varit rika på många sätt; artrika, kunskapsrika, idérika, upplevelserika, glädjerika och vattenrika.

Appen Silurus. Ny teknik gjorde det möjligt att träffa några av Vattenrikets djur i mobilen.

Naturum lyste upp i mörkret med blått och grönt pulserande ljus till takten av hjärtslag.

Nästa jubileum hoppas vi kunna bjuda Kristianstadsborna på ett riktigt kalas!

Uppvakning fysisk
All eventuell uppvakning
på vår tioårsdag undanbedes
vänligen men bestämt.
Naturum Vattenriket
Kristianstad

Ny kampanj för engagemang

Samtidigt som naturum fyllde tio år lanserades "I love Vattenriket" i samarbete med Vattenrikets vänner.

Kampanjen "I love Vattenriket" ger Kristianstadsbor, besökare och företag en möjlighet att visa sitt engagemang för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike.

"I love Vattenriket" gör medlemskap och sponsring i Vattenrikets vänner attraktivt och ger föreningen en möjlighet att samla in pengar för att stötta biosfärområdets arbete.

I kampanjen finns nya profilprodukter som t-shirt, babybody och paraplyer till salu på naturum. Företag som sponsrar Vattenrikets vänner kan använda slogan i sin marknadsföring.

Första delen av Skåneleden SL6 Vattenriket klar

Lummiga lövskogar, svalkande vattendrag, böljande odlingsfält och milslånga stränder.

Skåneleden SL6 Vattenriket bjuder på fantastiskt varierad och rik natur. Den 22 maj invigdes den första delen.

Ett medborgarförslag om att skapa en Vattenriketled blev fröet till en 15 mil lång led från Bökestad i norr till Drakamöllan i söder. Att ta fram den nya Skåneleden SL6 passar fint in i Vattenrikets övergripande tema "Upplev Vattenriket". Att visa vägen ut är en viktig del i arbetet med en attitydförändring för hållbar samhällsutveckling.

Skåneleden SL6 Vattenriket dras i tre delar. På Kristianstads födelsedag och biologiska mångfaldsdagen 22 maj invigdes de första 5,5 milerna mellan Norra Lingenäset till Nye-husen. Vandrigen börjar i ett lummigt inland och fortsätter längs Helge å och Hammarsjön, genom ett rikt odlingslandskap fram till Hanöbuktens milslånga sandstränder.

Leden knyter ihop Vattenrikets besöksplatser

Leden passerar ett tiotal av Vattenrikets besöksplatser. Här finns information om natur och kultur i utemuseer, spänger och fågeltorn. I tätorterna finns ett fint utbud ställen att äta och sova på. Närhet till tätorter och kollektivtrafik är viktig. Den nya vandringsleden blir en ny reseanled-

Vandra från lummiga skogar...

ning till området och ett fint tillskott till aktiviteter för de som bor i kommunen.

Invigning i vackraste vårskrud

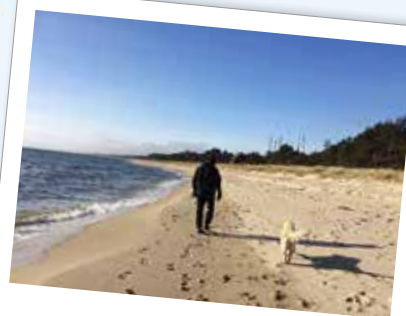
Invigningen hölls på Norra Lingenäset i nyutslagen ädellövskog med blommande ramslök och ljuvaste vårfågelkör. På grund av coronapandemin kunde det inte bli en stor invigningsfest. Talen av kommunalråd Pierre Månsson och Anna Jähnke, ordförande i Regionala utvecklingsnämnden sändes live på facebook. Leden är ett samarbete mellan Kommunledningskontoret, Kultur- och fritidsförvaltningen, Tekniska förvaltningen och Region Skåne med Biosfärkontoret som projektledare.

Livesänd invigning

...via vatten och strandängar..

...ända till havet!

På havsörns avstånd

En föreläsare och en kamera i en tom hörsal. För att minska smittspridningen sändes Biosfär 2020 live på facebook. Forskningskonferensen var inte det enda som fick ställa om under pandemin.

Pandemin slog till samtidigt som tranorna kom till Pulken. Det brukar vara en stor folkfest med korygrillning och tranvårdar på plats i samarbete med lokala föreningar. Under 2020 hölls parkeringen öppen, men besökarna fick klara sig utan tranvårdar och varm kory.

Naturum ställde om och tog emot besökarna utomhus och inne - på havsörns avstånd. Programpunkter ställdes in och om och sociala medier och digital naturvägledning kom att spela en viktig roll.

Under pandemin blev naturen en tillflyktsort. För att underlätta för fler att hitta ut tipsade personalen om sina smultronställen i Vattenriket på sociala medier.

Glädjande nog var det många som hittade ut. En studie som studenter vid Högskolan Kristianstad gjorde visar att vi vistades mer ute under pandemin. 40 procent av de Kristianstadsbor som svarade uppgav att deras förändrade vanor lett till mer tid i naturen. Många ansåg att naturen är den bästa platsen att umgås med vänner och familj under pandemin och såg naturen som en säker plats, fri från oro och ett ställe att samlas energi ifrån.

Storstädning i Vattenriket

I staden, i naturen och i havet. Skräp är ett växande problem i hela världen. Under Framtidsveckan höll vi "Storstädning i Vattenriket".

Påsholkar sattes upp vid besöksplatser och Skåneleden. I samarbete med föreningar erbjöds städaktiviteter. Veckan inleddes med skräpplockning i naturums närområde och avslutades med en skrotkonsert för hela familjen.

Fimpar, burkar och flaskor. Cyklar, däck och ett gjutjärnsbord. Det är några skräp som städades bort under Framtidsveckan. Totalt var 300 personer med och bidrog till en renare natur. Föreningar arrangerade allt från

plogging till hundpromenad med skräpplockning och skräpplock från kanot. Sportdykarna städade botten längs Tivoliparken och i Åhus hamn och på land fyllde skräpplockare i alla åldrar ett trettiotal plastpåsar.

Biosfärområdets fältkanter blommade

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike deltog i samarbetet "Hela Skåne blommar". Ett 40-tal lantbrukare i kommunen odlade pollen- och nektarproducerande växter på fältkanter och trädor för att gynna humlor, bin och andra nyttoinsekter.

Dessutom sådde Biosfärkontoret 1,5 ha blommande träd på kommunägd mark längs E22:an vid Ängamöllans industriom-

råde och vid infarten intill Lägsta punkten. Utsädet bestod av en blandning av bovete, honungsört och klöver, kärringtand, söt-väpling och kummin.

Mer blommor i odlingslandskapet ger bättre förutsättningar för hela ekosystemet. Ju fler insekter desto mer pollinering och mat till fåglar. Fältkanterna och trädorna ger skydd åt fältvilt och fungerar som födoresurs för fåglar. Dessutom får vi människor vackra miljöer att njuta av.

"Hela Skåne blommar" drivs och adminis-

teras av HIR Skåne och stöds av flera företag och aktörer som ser till att lantbrukarna får tillgång till frö. Organisationerna bakom projektet är Vattenriket, The Absolut Company, Lyckeby, Lilla Harrie Valskvarn, Pågen, Skånefrö, Nordic Sugar, Datalogisk och Länsstyrelsen Skåne. Lantbrukarna står för mark och sådd. Totalt odlade 250 skånska lantbrukare 600 kilometer blommande fältkanter och 200 hektar trädor.

I sanden nära dig avslutades

I Vattenriket arbetar vi sedan länge med insatser för att bevara och utveckla områdets värdefulla sandmarker. I varm blottad sand trivs arter som är anpassade för extrem temperatur, torka och störningar. Dessa miljöer och arter har blivit allt sällsyntare.

Under 2020 avslutades det femåriga LONA-projektet "I sanden nära dig". Projektet syftade till att sprida kunskap och inspiration kring metoder att sköta Vattenrikets kustnära sandmarker.

Totalt restaurerades 14 hektar kustnära sandmarker i projektet. I talldungen söder om Palmers väg i Åhus, Piggastans sand-

dyner, glesades tallar ut, buskar drogs upp och sandblottor grävdes mellan träden. Redan året efter åtgärderna spred sig den sällsynta sandnejlika till de nygrävda sandblottorna. Naturvårdsåtgärder gjordes även i Nyehusen och i Horna. Insektsinventeringar har gjorts inom alla restaurerade områden.

20 rådgivningar gavs till privatpersoner på deras egen tomt och flera fältvandringar hölls för att berätta om sandkustens geologi, kulturhistoria och speciella mångfald. LONA-projektet finansierades delvis med statliga medel från Naturvårdsverket via Länsstyrelsen Skåne. Under 2020 tog vi fram en folder om hur markägare med sandmarkstomt kan ta hand om sin mark för att gynna den biologiska mångfalden.

Dax för brax

Inkokt, rimmad och stekt braxen. Smaksatt med ingefära, dill och sake. Kreativiteten flödade på Krinovas Food Jam.

Matälskare från restauranger och Högskolan Kristianstad lagade och smakade mat på råvaror från Biosfärområde Kristianstads Vattenrike.

Braxen är en av de fiskar som plockas upp i reduktionsfisket för bättre vattenkvalitet i några av Vattenrikets sjöar. Braxen var en av råvarorna i ett Food Jam som gick ut på

att väcka intresset för lite underutnyttjade råvaror från Vattenriket.

Gastronomer, producenter, kockar och andra matglada fick utforska dem tillsammans. Målet var att ta fram nya rätter att tillaga och servera i restauranger och storhushåll med närproducerade och alternativa proteinkällor.

Food Jam på Krinova

Jättemöjans hårsvall spreds i Vramsån

Biosfärkontoret placerade ut revor av jättemöja i Vramsåns vatten. Ovanpå revorna la de stenar. Arbetet gick ut på att sprida den sällsynta växten från Gärds Köpinge till Tollarp.

Vramsån och Mjöån i Vattenriket är de enda platser där jättemöjan växer i hela

Norden. För att stärka beståndet och gynna en rad andra arter spred Biosfärkontoret revor av den sällsamma växten.

Metoden är jättemöjans naturliga spridningssätt. Revor och stjälgar som slits loss av strömmen rotar sig lätt på nya platser. Utplanteringen började med WWF-medel 2018 och fortsatte nu i Biosfärkontorets regi.

Jättemöjan är en art som skapar ekosystem för andra att leva i. Genom att sprida beståndet får flera andra arter bättre livsmiljöer. I jättemöjans hårsvall frodas märslor, dagsländelarver och husmaskar. Dessa lockar i sin tur hungriga öringar.

Dessutom bidrar jättemöjans fotosyntes till att syresätta vattnet. Och när de vita blommorna fyller de böljande gröna revorna blir det ett vackert blickfång för Tollarpsborna.

Jättemöja blommor med vackra vita blommor

Året som gått

Effekten av våtmarker följdes upp

Sedan 2011 har drygt 60 våtmarker på 250 hektar anlagts i Biosfärkontorets regi. Ett nytt samarbete med Lunds universitet ska ge svar på hur de fungerar. Under året startade en uppföljning av nio våtmarker. Forskare vid Lunds universitet studerade hur effektivt våtmarkerna minskar vattnets färg, övergödande ämnen och mängden organiskt kol som transporteras vidare ut i Östersjön. Resultatet efter knappt ett års provtagning ger en indikation om att våtmarkerna minskar transporterna av organiskt kol ut i vattendragen, vilket på sikt skulle kunna ge bättre syreförhållanden i havet. Då syreförbrukningen i vattnet är högst på våren och försommaren kan det vara effektivt att fördröja vattnet i landskapet då. För att få ytterligare kunskap om vilka processer som är viktiga för nedbrytning av organiskt kol och minskning av vattnets färg, inledde vi även ett samarbete med Högskolan i Kristianstad. Här ska omsättningstidens betydelse för nedbrytning av organiskt kol och påverkan av vattnets färg studeras. Resultaten av uppföljningarna hoppas vi kunna använda för att optimera framtida åtgärder i vatten.

En utterfamilj i trä flyttade till naturum

De senaste åren har uttern blivit något av en frontfigur för naturum Vattenriket. Många förbipasserande har fått se en eller flera uttrar fiska i redet, naturumsjön eller ån på vintrarna. När lekskulpturer skulle beställas till naturums entré var det inte svårt att välja vilka djur som skulle få välkomna besökarna. Lagom till februarilovets anlände en liten utterfamilj i trä till naturum Vattenriket. Mamma utter och de två ungarna blev snabbt populära bland lovlediga barnfamiljer. De hann knappt komma på plats innan förbipasserande barn kom fram för att krama, klappa och klänga på dem. Det var tydligt att de fascinerades av de vänliga ansiktena sågade i ekstockar. En namntävling utlystes och snart stod det klart att de skulle heta: Mamma Mutter, Kristianstadsuttern Uttu och fiskfångande Luttra.

Februari bjöd på ett rejält högvatten

Vattenståndsvariationerna kännetecknar Vattenriket och varje år breder vattnet ut sig över våtmarksområdet. Medelhögvattenståndet är 1.40 meter över havet, men somliga år stiger det betydligt högre än så. I slutet av februari 2020 gjorde Kristianstad verkliga skäl för namnet Staden i Vattenriket. Då steg Helgeåns vatten upp till nivån 2,09 möh. Under 2000-talet har vattnet bara varit över 2 meter vid ytterligare två tillfällen, år 2002 (2,24 möh RH2000) och år 2007 (2,04 möh RH2000)*. Helgeåns omgivning från Torsebro till havet är flack, så bara en liten höjning av vattennivån i ån ger stora förändringar i landskapet. När vattnet stiger breder det ut sig över de vidsträckta strandängarna och våtmarkerna längs ån. Vattenrikets utseende skiftar från den ena dagen till den andra. Förutom att fungera som vattenmagasin producerar strandängarna viktiga ekosystemtjänster som djurfoder, rekreation och ett rikt växt- och djurliv.

*Högvattnen enligt det förra höjdsystemet RH70 var 2,15 möh år 2002 och 1.95 möh år 2007.

Animerad film gav nytt liv till Lillöborg

En gång i tiden var Lillö en fem våningar hög, vitkalkad borg mitt ute i ett danskt våtmarkslandskap. Idag finns enbart delar kvar av den ståtliga byggnaden med en facinerande historia. Under 2020 väckte vi nytt liv i Lillöborg på flera sätt. En ny animerad film fick premiär. Filmen visar Lillö anno 1650 och ger en känsla för hur borgen såg ut i sin glans dagar åren innan Skåne blev svenskt och borgen förstördes 1659. Då var Lillö en ståtlig borg, full av liv. Här bodde traktens mäktigaste familjer med tjänstefolk, djur och hantverkare. Till filmpremiären tog naturvågledarna fram ett helt nytt guidekoncept baserat på storytelling som ytterligare ger en förståelse för hur borgen såg ut innan den revs, varför den förstördes och hur vardagslivet levdes. Filmen finns att se på Vattenrikets youtubekanal, hemsidan och QR-koden här.

Året som gått

Predatorkontroll startades för att hjälpa vadarna

Hösten 2019 startade ett samarbete kring predatorkontroll i Kristianstads Vattenrike. Målet är att stötta strandängarnas hårt ansträngda vadarpopulationer. Det är ett samarbete mellan Länsstyrelsen Skåne, Biosfärkontoret, Jägarförbundet och de jaktlag som jagar i de utvalda områdena. Projektet koncentreras till områden där de finaste strandängarna med bete och slätter finns: Hovby, Håslövs ängar, Isternäset, Hercules samt den gamla soptippen. I februari hölls en välbesökt föreläsning om lockjakt på räv. Fler aktiviteter var planerade men fick ställas in på grund av sjukdom och coronapandemin. Fällor och lockpipor köptes till jakträttsinnehavarna och Önnestadsgymnasiets elever byggde en värmländsk tunnelfälla och en norsk kråkfälla. Projektet sökte och fick tillstånd för skyddsjakt på rödrev, grävling, mård, kråka, kaja, skata och råka. Jakten kom igång och fällorna i drift. Predatorjakt under häckningssäsongen kan ha god effekt för att skydda hotade vadare och förväntas öka häckningsframgången.

Foto: Patrik Olofsson/N

Generalsekreteraren för Svenska Unescorådet kom på besök

Vattenriket visade sig från sin allra bästa sida när Unescorådets nya generalsekreterare Anna-Karin Johansson kom på besök lagom till biosfärområdets 15-årsdag i september. Solen sken från en klarblå himmel och båtturen på Helge å bjöd på både tofsvipor och gråhäger. Generalsekreteraren fascinerades av hur nära stad och natur är i Vattenriket. Hon lovordade också den inbjudande bredden i verksamheten med allt från familjeaktiviteter till forskningskonferenser och rapporter. Biosfärområden ska ta fram goda exempel på hållbar utveckling och både skapa och sprida kunskapen vidare. Unesco är stolta över biosfärområdenas arbete och Vattenriket ligger i framkanten, summerade hon sina intryck.

Reklamfilm om Vattenriket prisades på Guldjubilé

På Guldjubilé 2020 fick Biosfärkontoret och Infab Kommunikation AB ta emot priset "Årets Uppstickare" för filmen "Upplev Vattenriket" med motiveringen "Tilltalande och vackert: lusten att besöka och upptäcka mer av Vattenriket är väckt!" Den orangea staden tog tillsammans med Biosfärkontoret fram en film för att uppmärksamma Vattenrikets 30-årsjubileum 2019. Syftet med filmen är att locka fler besökare genom att visa på Vattenrikets unika och mångfacetterade miljö, vad man som besökare kan få uppleva och slutligen områdets närhet till staden och människors vardagliga liv. Bildperspektivet och berättelsen utgår från Helge å. Publiken får "åka med" ån från Araslövssjön ner till Hammarsjön och Ekenabben. Under åkturen berättar Helge å om sina upplevelser, om sin omgivning och tillvaro. Åkturen har vissa stopp där publiken får se naturum, Tivoliparken, Ekenabben och andra fina platser i området. Avslutningsvis bjuder Helge å in publiken att komma och hälsa på.

Vramsån virvlade in på naturum under höstlovet

2020 samarbetade Nosabyskolans bild- och formklasser med naturpedagogerna på naturum Vattenriket. Samarbetet involverade ekologi och skapande med inspiration från Vramsåns virvlande vatten. I våras åkte de på exkursioner till Vattenrikets besöksplats i Gärds Köpinge. Där fick eleverna undersöka och dokumentera livet i ån. Målet var en inblick i den rika biologiska mångfalden i Vattenriket och inspiration till att skapa djur, växter och miljöer med olika typer av teknik och material. Elevernas arbete blev en utställning som visades på naturum under höstlovet. Lovlediga barnfamiljer fick möta gammalgäddan, en gigantisk sötvattensgråsugga och andra fantastiska fiskar och fascinerande "storkryp".

Sandmarker röjdes och plöjdes för att gynna rara arter

Biosfärkontoret fick extra statliga pengar för naturvårdsåtgärder som ska gynna hotade vildbin. Av de 2,8 miljoner som Länsstyrelsen i Skåne tilldelades gick 286 000 kr till ett samarbetsprojekt med Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Dessutom lade Biosfärkontoret in 57 000 kronor i projektet. Lämpliga områden valdes ut i Sännarna, Degeberga, Rinkaby och i Vä/Mosslunda och Kristianstads golfklubb i Åhus. Under hösten grävdes sandblottor fram på naturvårdsfondmark och privat mark mellan Rinkaby och Horna. Under hösten planterade Biosfärkontoret och Tekniska förvaltningen 1000 små pluggplantor av getväppling, monke, vädcklint och backtimjan på Sännarna och Horna sandar naturreservat. Restaureringar har gjorts på åtta sandmarksområden inom Vattenriket. Totalt skapade vi över 1 hektar blottad sand inom projektet.

Mulmholkar sattes upp som bostad åt skalbaggar

Det råder stor brist på livsmiljöer för djur, svampar, lavar och mossor som är beroende av död ved, håligheter och gamla grova träd. Eken är särskilt värdefull eftersom den kan växa i flera hundra år och vara till nytta för många olika arter, både som levande och död. Det kan ta upp till 200 år innan en ek får de rätta kvalitéerna och det viktigt att det finns ekar i alla åldersgrupper i närområdet. Därför planterades ekplantor på Näsby fält i Vattenriket. Det tar tid innan nyplanterade och framröjda träd blir grova nog att husera den mångfald arter som trivs i gamla ekar. Som ett komplement köpte Biosfärkontoret in nio mulmholkar. I december satte Tekniska förvaltningens skötselgång upp holkan, två vid Ekenabben och sju på Näsby fält. Dessa artificiella miljöer har visat sig fungera bra för många av hålträdsarterna. Nu är det bara att vänta på att Vattenrikets holkar ska börja myllra av insekter, fåglar och fladdermöss!

Nytt handlingsprogram för 2021-2025 blev klart

Under året arbetade vi fram ett förslag till nytt handlingsprogram för perioden 2021-2025. Handlingsprogrammet beskriver verksamhetens fokus för de närmaste fem åren. Det grundar sig på målen i Unescos biosfärprogram, Kristianstads kommuns vision och strategiska färdplan samt Naturvårdsverkets riktlinjer för landets naturum. Handlingsprogrammet var på remiss i samrådsgruppen för Biosfärområde Kristianstads Vattenrike. Samrådsgruppen gav positiv respons och ställde sig bakom förslaget. Även Länsstyrelsen i Skåne fick handlingsprogrammet på remiss. I svaret fick handlingsprogrammet beröm för dess enkla och tydlig struktur med fem fokusområden som beskrivs både övergripande och med specifika aktiviteter. Det stod att "Kopplingen till Agenda 2030 tydliggörs inom alla fokusområden, vilket är positivt. Det är ett välskrivet program som är lätt att ta till sig och förstå". På sitt första möte i januari 2021 ska kommunstyrelsen i Kristianstad anta handlingsprogrammet.

Biosfärområde Kristianstads Vattenrike
- bra för natur och människa

Läs mer och se kontaktuppgifter på hemsidan
vattenriket.kristianstad.se